

CZIGÁNY DEZSŐ (1883-1938)**Csendélet citromokkal, 1909**

Olaj, vászon, 48,5x39,5 cm

Jelezve balra lent: Czigány 909

Kezdő ár: 5 500 000 Ft / 17 742 EUR

Becsérték: 10 000 000 – 15 000 000 Ft
Estimated value: 32 258 – 48 387 EUR

Czigány Dezső: Csendélet, 1912 körül, magántulajdon

Giorgio Morandi: Csendélet, 1951, magántulajdon

Czigány Dezső *Csendélet citromokkal* című képe, Morandi metafizikus csendéleteinek tisztaságát idézi. A végletekig leegyszerűsített festmény puritánsága ellenére tele van tartalommal és finomsággal. A felépített kompozíción fegyelmetten tömörülnek a képi elemek, egymáshoz simulnak és összekülönböznek, ahogy azt a kolorit szabályai megkívánják. A tökéletes feszesség és a szerkesztett harmónia. Végsohig kiforrott, leegyszerűsített festészet ez. *„Czigány a cézanne-i módszer teljes fegyvertárát birtolta. Az ábrázolt tárgyak – tömegük határozott körvonalakkal való megragadása helyett a festő óvatos ecsetvonásokkal körültagatja formájukat, s a színek aprólékos modulációját alkalmazza – súlyos plaszticitással jelennek meg, de messze felülemelkedve a naturalista megfestés anyagszerű megközelítési módján. Ekkorra Czigány is eljutott fejlődésének arra a pontjára, hogy – Cézanne megfogalmazásában – „műzeumi művészet”-et akarjon létrehozni, vagyis a hagyományokat, minden idők legnagyobb mestereinek örökét kívánja megőrizni és továbbfejleszteni.”* – írja Rum Attila a festő monográfusa.

Azok, akik a Nyolcak időszakában értették és értékelték a társaság újító művészetét, szinte valamennyien lelkesedtek Czigány eme aszketikus tömörségű és kristálytisza szerkezetű csendéleteiért. Talán ezekben a kompozíciókban szólnak meg a legmarkánsabban azok az értékek, melyek a Nyolcak jelentőségét adják, s a csoportot kiemelik a kor egyéb irányzatai közül. *„Nála nem csak azért vannak a színek, hogy a kép kompozíciójának megadják a harmóniáját, nem azért, hogy finom és érzékeny ellentétekkel megadják a formák egyensúlyát, nála a színek önmagukért élnek, jobban mondva végso törekvése a színeivel, kiválogatott színeinek használatával az, hogy ezek, önmagukban, ellentéteikben, harmóniáikban a legidegesebb érzékies hatást váltsák ki az emberekből.”* – jegyzi le Bölöni György Czigány alkotásairól 1911-ben. A szerző már ekkor találóan vetíti előre azt az utat, melyet a művész csendéleteivel bejár az 1920-as évek közepéig. A cézanne-i képszerkesztés elveit mutatják képei, azonban színkezelésében lényegesen eltér a francia mester modorától: felfokozott és erőteljes, mely elsősorban a motívumok anyagszerűségének visszaadására szolgál.

Czigány csendéletein a motívumok teljesen hétköznapiak – levesestál, gyümölcstartó, almák, tányérok, váza – önmagukban is mértani testek, melyeknek az egymáshoz való viszonya a tér és a perspektíva érzékeltetésére ad lehetőséget. A színeket is a cézanne-i kánon szerint alkalmazza. A kompozíciók alapszínei a zöld, a kék és a fehér, valamint e színek reflexei. E hideg színek ellentétéként kerülnek a vászonra a piros, sárga és narancsszínű gyümölcsök. Czigány az azonos motívumokba egy-egy terítő gyűrődésével, a kancsón megcsillanó fényekkel, a tálak vagy vázák játékos körvonalával hoz változatosságot.

Kaszás Gábor

